

Bestedingsvoorstel

Onderbouwing doeltreffendheid, doelmatigheid en evaluatie (CW 3.1)

1. Doel(en)

Welke doelen worden nagestreefd met het voorstel in termen van beoogde prestaties en effecten? Op welke termijn worden doelen naar verwachting gerealiseerd?

Doelen van onderstaande voorstel zijn:

- Bieden van steun voor urgent herstel van de energie-infrastructuur in Oekraïne;
- Verduurzamen en weerbaarder maken van de Oekraïense energiesector.

Naast deze doelen ondersteunt NL de Oekraïense energiesector ook middels financiering van projecten van de EBRD, zie ook CW3.1 formulier EBRD t.a.v. steun aan Oekraïne.

In 2025 is er een aanzienlijke toename in de intensiteit van Russische aanvallen op de Oekraïense energiesector waarbij in het bijzonder een significant deel van de gasinfrastructuur is verwoest. De energie-infrastructuur is een doelwit van Russische raketten en drones. Aanvallen op de energie-infrastructuur vonden afgelopen maanden regelmatig plaats waarbij zware schade of vernietiging van (kritieke) energie-infrastructuur is aangericht door Rusland. Stroomonderbrekingen (gereguleerde en ongeplande) zijn daartoe de norm van het dagelijkse leven in Oekraïne. Deze onbetrouwbare stroomvoorziening heeft gevolgen voor alle sectoren en alle aspecten van het dagelijks leven, die in de koude winters nog harder gevoeld worden. Koude winters in combinatie met gebrek aan energie kunnen bovendien leiden tot het uitvallen van verwarming en daarmee ziekte en sterfte onder de Oekraïense bevolking Rusland heeft dan ook als doel de Oekraïense samenleving zoveel mogelijk te ontwrichten.

Volgens de VN-mensenrechtencommissaris leiden deze aanvallen ook tot extra bevolkingsverplaatsingen binnen en buiten Oekraïne en is er een onevenredig grote impact op kwetsbare groepen zoals ouderen, mensen met een beperking, huishoudens met een lager inkomen, waarbij vrouwen in het bijzonder getroffen zijn. Een stabiele energievoorziening is cruciaal voor economische activiteit en herstel. Door de oorlog is een gebrek aan geschoold personeel dat in staat is de reparaties uit te voeren ontstaan. Het gebrek aan geschoold personeel wordt veroorzaakt door het feit dat voornamelijk mannen in de energiesector werkzaam waren maar vanwege de oorlog naar het front zijn gegaan; vrouwen zijn over het algemeen niet opgeleid om dit werk te doen. Deze mismatch is momenteel een beperkende factor voor het herstel en wederopbouw van kritieke energie-infrastructuur. Het bieden van zowel veiligheids- als skillstrainingen kan zorgen voor meer geschoold personeel in de energiesector.

Overzicht van aanvallen op de energiesector (maart 2025)

Attacks on Energy Infrastructure During the Energy Ceasefire Period since March, 25

Verwachting is dat Rusland doorgaat met aanvallen met als grootste risico's:

- 1) Verdere schade aan de gasinfrastructuur die essentieel is voor de verwarming van huishoudens. Zonder verwarming zullen mensen in de steden naar verwachting naar elders wegtrekken.
- 2) Grotere schade aan onderstations die de kerncentrales verbinden met het elektriciteitsnet en daarmee langdurige black-outs. Kerncentrales zijn gedwongen deels af te schakelen met

mogelijke nucleaire risico's als gevolg. Naar schatting van het Internationaal Energieagentschap kan het totale elektriciteitstekort oplopen tot 6 GW op piekuren, vergelijkbaar met de gehele capaciteitsbehoefte van Denemarken.

De Wereldbank, Europese Commissie en VN hebben in maart 2025 een vierde 'Damage and Needs Assessment' uitgebracht, waaruit blijkt dat de totale noden voor de komende 10 jaar geschat worden op USD 524 miljard. De Oekraïense energiesector blijft één van de sectoren met urgente noden. De meest urgente herstelnoden voor de korte termijn (2025) bedragen USD 17.31 miljard, een stijging van 15% t.o.v. 2024. Hiervan is USD 10 miljard nog ongedekt. Grootste tekorten zijn in de sectoren huisvesting (USD 3.4 miljard), energie (USD 3.5 miljard), transport (USD 730 miljoen) en gezondheid en onderwijs (USD 1.3 miljard). Door de oorlog bevindt Oekraïne zich op twee sporen: 1) acuut herstel en reparaties aan de energie-infrastructuur en 2) het weerbaar maken en verduurzamen van het energiesysteem ook met het oog op aansluiting op de EU-markt en het voldoen aan internationale klimaatafspraken.

Het **Ukraine Energy Support Fund** (UESF), beheerd door de *Energy Community Secretariat*, is opgericht om de gevolgen van de RF aanvallen op kritieke energie-infrastructuur op te vangen en Oekraïne te ondersteunen door zo snel mogelijk aan de hoogste energienoden te voldoen. Het UESF is dan ook, na in-kind leveringen, de snelste methode om Oekraïne te voorzien van de energienoden. Het fonds levert energiegoederen en -diensten, zoals de aankoop van onderdelen voor reparaties van energiecentrales, onderdelen voor nieuwe energieproductie zoals gasturbines, voertuigen voor herstelwerkzaamheden, beschermingsmateriaal voor energiecentrales en brandstof voor energiebedrijven. Naast het voldoen aan de hoogste noden oriënteert het UESF zich nu nadrukkelijk ook meer op de wederopbouw. De *Energy Community Secretariat* is ook nauw betrokken bij hervormingen van het Oekraïense energiesysteem in relatie tot de EU-uitbreidingsplannen. Ondanks dat internationale financiële instellingen (IFI's) zoals de Wereldbank en EBRD een cruciale rol bij het financieren van het herstel en wederopbouw van het energiesysteem spelen, onder meer door levering van gasturbines (EBRD), moeten hun investeringen in de regel in lijn zijn met de doelen van het Parijsakkoord en daarmee een afbouwpad van fossiele brandstoffen. Zij mogen daarmee geen fossiele brandstoffen of private bedrijven ondersteunen, tenzij deze aan een aantal specifieke voorwaarden voldoen. Daarnaast duurt het leveren van goederen en diensten vergeleken met andere organisaties vrij lang. Dit beeld wordt ook bevestigd door andere donoren en het Oekraïense Ministerie van Energie. Vandaar dat de G7+-groep en het Oekraïense energieministerie landen oproepen om ook bij te dragen aan het Ukraine Energy Support Fund (UESF) en in-kind leveringen te organiseren.

Naast het leveren van goederen en diensten voor herstel en wederopbouw is er ook behoefte aan het scheppen van de juiste ondersteunende randvoorwaarden voor het uitvoeren van hersteloperaties, modernisering en de verduurzaming van de energiesector, evenals geschoold personeel. Dit wordt bevestigd door de G7+-donorcoördinatiegroep.

Hier is een uitgebreid netwerk van nationale en internationale organisaties bij betrokken zoals de **Internationale Arbeidsorganisatie (ILO)**. De ILO is de (tripartiete) VN-organisatie op arbeid en sociale zekerheid. De ILO heeft een kantoor in Kyiv en staat de Oekraïense overheid, vakbonden en werkgeversorganisaties op verschillende manieren bij (o.a. psychosociale steun aan en via vakbonden, technische assistentie bij hervormingen van wet- en regelgeving, documentatie schendingen van ILO-conventies door Russische troepen), *skills matching* voor de zeer verander(en)de arbeidsmarkt, kinderopvangprojecten zodat meer vrouwen kunnen werken.

Op het gebied van energie richt de ILO zich op het (bij)scholen en ondersteunen van technici om kritieke infrastructuur te herstellen en duurzame energie-infrastructuur aan te leggen. BZ werkt al jarenlang samen met de ILO op diverse dossiers (o.a. het grootschalige opvang in de regio-programma PROSPECTS, bestrijding kinderarbeid, verbetering omstandigheden in fabrieken) Het ILO-project *Powering Ukraine: Protecting workers and developing skills to sustain and transform Ukraine's energy sector* adresseert de urgente de noden in Oekraïne m.b.t. herstel van kritieke energie-infrastructuur als direct gevolg van doelmatige aanvallen door Rusland. Met dit programma kunnen veiligheids- en vaardigheidstrainingen worden georganiseerd om zo arbeidsomstandigheden te verbeteren en personeel in de sector te houden of in te laten stromen. De focus ligt op vrouwen, oorlogsveteranen, intern ontheemden (IDPs) en mensen met vervroegd pensioen.

2. Beleidsinstrument(en)	<i>Welke beleidsinstrumenten worden ingezet om deze doelen te realiseren?</i> Bijdragen aan het Ukraine Energy Support Fund (UESF) - NL draagt in 2025 EUR 65 miljoen bij aan UESF. Het UESF voorziet in de hoogste noden door de aankoop van onderdelen voor reparaties van (kolen)centrales; onderdelen voor nieuwe energieproductie (gasturbines); voertuigen en ander materiaal, zoals kranen, voor herstelwerkzaamheden; beschermingsmateriaal voor energiecentrales; brandstof voor energiebedrijven en het opwekken van elektriciteit via de Karpowerschepen. - Het UESF ontwikkelt ook initiatieven om bij te dragen aan duurzame, gedecentraliseerde energieopwekking zoals het ‘Ray of Hope’-programma voor zonnepanelen op ziekenhuizen. Indien daar voldoende investeringsgelegenheid voor is kan gekozen worden om een deel van de bijdrage te oormerken voor hernieuwbare energie. - Het UESF is in overleg met de Europese Commissie en het Oekraïense energieministerie opgericht en wordt beheerd door het secretariaat van de Energy Community, een internationale organisatie waarvan Oekraïne en de Europese Unie lid zijn. Trainen van technisch personeel via ILO - NL is momenteel beperkt betrokken bij het scheppen van de ondersteunende randvoorwaarden voor herstel en (duurzame) wederopbouw van het energiesysteem, zoals capaciteitsopbouw, technische analyses, personeelsscholing en verder. Door hier meer aan bij te dragen, ondersteunt NL Oekraïne met het duurzaam herinrichten van het energiesysteem door capaciteitsopbouw en beleidsvorming, maar ook het opschalen van private investeringen door het wegnemen van bottlenecks in bestaande wet- en regelgeving (vergunningen, taxatie- en importregels etc.). - Door op deze wijze in te spelen op de Oekraïense noden maken spelen we niet alleen in op de directe (korte-termijn) behoeftes maar dragen we er ook aan bij om de Oekraïense arbeidsmarkt op langere termijn beter aan te passen aan de demografische veranderingen vanwege de oorlog. Door de trainingen en het werk aan te passen aan de behoeften van vrouwelijke werkers, ontheemden en veteranen wordt het herstel van de kritieke energieinfrastructuur beter mogelijk gemaakt, waardoor de weerbaarheid van de <i>workforce</i> versterkt wordt.
3. Samenhang eerdere steuninitiatieven	<i>Hoe verhoudt het steunvoorstel zich tot eerdere steuninitiatieven op het betreffende thema?</i> <i>Wat zijn de resultaten tot dusver geweest en de geleerde lessen?</i> Nederland heeft in totaal EUR 336 miljoen energiesteun vrijgemaakt voor Oekraïne in de periode 2022 t/m 2025. Nederland geeft via diverse kanalen steun aan de Oekraïense kritieke (energie-)infrastructuur, zoals aan staatsbedrijf Ukrenergo, aan Internationale Financiële Instellingen zoals de Wereldbank, European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) en via in-kind steun. Resultaten van het Ukraine Energy Support Fund: - Per eind april 2025 heeft het fonds ruim EUR 503 miljoen aan goederen gecontracteerd. Het fonds beschikte per eind april over EUR 1,144 miljard aan donaties waarvan EUR 1,138 miljard reeds overgemaakt zijn. In 2024 ging 76% van de aanbestede goederen naar publieke organisaties en 24% naar private bedrijven. - Geleerde lessen: het secretariaat van de Energy Community is begonnen met administratieve steun aan het Oekraïense energieministerie gezien hun beperkte capaciteit en beheerslast. Met Sweco/UTA, het aanbestedingsconsortium van UESF, zijn afspraken gemaakt om aanbestedingsprocessen te stroomlijnen en ook de processen rondom verificatie en tracking zijn verbeterd. - De NLse bijdrage is in maart 2025 overgemaakt.

4. Internationale context

Hoe verhoudt het voorstel zich tot internationale en EU-steuninitiatieven? Wat is de additionaliteit? Waarom dient Nederland dit voorstel te financieren?

Ukraine Energy Support Fund

NL is met de bijdrage van EUR 65 miljoen een top-10 donor aan het UESF. De bijdrage dekt een deel van de substantiële hoeveelheid openstaande steunverzoeken.

Deposited and Signed Grants for the Ukraine Energy Support Funds as of Dec 16, 2024		
National / Private donor	EUR	%%
Austria	15,000,000	1.50%
Australia	12,420,000	1.24%
Belgium	2,500,000	0.25%
Switzerland	19,096,288	1.91%
Germany	390,497,804	38.96%
Denmark	33,744,988	3.37%
Estonia	450,000	0.04%
Spain	4,506,000	0.45%
the EU	159,000,000	15.86%
Iceland	3,578,711	0.36%
Netherlands	45,000,000	4.49%
Private	11,138,000	1.11%
Sweden	113,501,130	11.32%
United Kingdom	98,970,375	9.87%
United States	70,484,279	7.03%
France	5,700,000	0.57%
Latvia	400,000	0.04%
Luxembourg	2,000,000	0.20%
Croatia	1,000,000	0.10%
Canada	13,334,309	1.33%
Grand Total	1,002,321,884	100%
Under Negotiations	44,125,000	
Grand Total	1,046,446,884	

ILO

Het ILO-project biedt ondersteuning aan energiepersoneel in de publieke en private sector. Daarbij streeft het ernaar complementair te zijn aan andere initiatieven (publiek of privaat) met dezelfde doelen, en waar mogelijk voort te bouwen op bestaande initiatieven en/of ze te verbeteren.

5. A. Financiële gevolgen voor het Rijk

Welke financiële gevolgen heeft het voorstel voor de Rijksbegroting?

Ukraine Energy Support Fund

- Het betreft een besteding van EUR 20 miljoen in 2026 afkomstig uit het steunpakket 2026 voor niet-militaire steun aan Oekraïne. Deze bedragen komen voort uit de substantiële behoefte ten opzichte van het totale hulpbedrag. Met deze financiering kan UESF een deel daarvan voldoen.

	- In maart 2025 is de bijdrage van totaal EUR 65 miljoen overgemaakt aan het UESF. Het totale bedrag is reeds gealloceerd aan een aantal van de meest prioritaire steunverzoeken van het Oekraïense ministerie van Energie. ILO - Betreft een eenmalige bijdrage van EUR 3.000.000 voor 2026. Dit bedrag is gebaseerd op het programmavoorstel zoals door ILO gedeeld, waarbij Nederland de financiering op zich zou nemen van het onderdeel/project dat toeziet op training van vrouwen, veteranen en ontheemden voor herstel van kritieke energie-infrastructuur. Het totale ILO-programma op energie in Oekraïne wordt geraamd op EUR 12.000.000 voor een periode van 4 jaar, gefinancierd door verschillende donoren.
B. Financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren	<i>Welke financiële gevolgen heeft het voorstel voor maatschappelijke sectoren (als van toepassing)?</i> - Veel huishoudens hebben nu al te maken met een tekort aan elektriciteit en door de recente aanvallen op de Oekraïense gasinfrastructuur verwacht de Wereldbank dat veel huishoudens als wel bedrijven nu ook te maken zullen krijgen met hogere gasprijzen. Dat betekent dat de RF aanvallen niet alleen verwoest of beschadigd zijn maar dat het ook een negatieve impact heeft op de Oekraïense samenleving en economie. - Voldoende elektriciteit en warmte is noodzakelijk voor het draagvermogen van de Oekraïense economie en bevolking. Onderzoek van de IOM laat zien dat het wegvallen van kritische infrastructuur in steden een van de belangrijkste redenen is om te vluchten. Bij het wegvallen van de meest essentiële energie-infrastructuur ligt een humanitaire crisis op de loer. - Het herstellen en repareren van de kritieke energie-infrastructuur is een belangrijk kanaal voor energiesteun vanuit donoren. Door de oorlog is er echter een tekort aan technisch opgeleid personeel; het scholen van vrouwen, veteranen en ontheemden om zich in te kunnen zetten voor het herstel van kritieke energie-infrastructuur speelt in op de veranderde arbeidsmarkt n.a.v. de grootschalige mobilisatie.
6. Nagestreefde doeltreffendheid	<i>Op welke wijze en in welke mate wordt verwacht dat het beleidsinstrumentarium gaat bijdragen aan de beoogde prestaties en effecten?</i> UESF - Het UESF speelt direct in op de meest kritieke noden in Oekraïne. Steunverzoeken van ruim 150 energiebedrijven (publiek en privaat) bereiken het UESF via het Oekraïense energieministerie. Die beoordelen alle steunverzoeken en prioriteren deze vervolgens op basis van regio, urgentie en aard van het verzoek. Op deze manier garandeert het UESF dat het in de hoogste noden voorziet. In de donorgemeenschap wordt het UESF gezien als de snelste methode na het leveren van in-kindgoederen. - Gezien de oorlogssituatie wordt het aanbesteden en leveren van goederen en diensten uitbesteed aan de <i>procurement agent</i> Sweco/UTA. Zij zijn verantwoordelijk voor het beoordelen van de ontvangen verzoeken en het voorbereiden en doorlopen van de aanbestedingsprocedures. In deze procedures wordt een voorkeur gegeven aan Europese bedrijven. Ze hanteren hoge, internationale standaarden voor transparantie, kwaliteit, eerlijkheid en competitie. Sweco/UTA voert ook <i>due diligence</i> controles uit bij potentiële leveranciers. Na de aanbestedingsprocedure worden alle documenten vastgelegd en ingediend bij het fonds die vervolgens als betalingsagent optreedt en de offertes van de leverancier financiert. - Het fonds is ingericht om flexibel in te kunnen spelen op urgente noden van het Oekraïense energiesysteem. Het beleidsinstrument staat toe om de inzet (tot een zeker punt) nog aan te passen indien er op dat moment toch een betere inzet van de middelen blijkt te zijn. Bijvoorbeeld vanwege andere donaties die zorgen dat er meer mogelijk is als middelen gecombineerd worden of als er juist minder middelen zijn binnengekomen. Of als nieuwe aanvallen bijvoorbeeld toch weer een andere behoefte urgenter maken. Er lopen momenteel gesprekken met het fonds en de donorgemeenschap over het inrichten van mechanismen om private financiering te stimuleren, zoals door het aanbieden van oorlogsverzekeringen of risicokapitaal om projectrisico's omlaag te brengen. Daarnaast verkent het fonds ook op de middellange termijn hoe het bij kan dragen aan de verduurzamingsdoelen en EU-uitbreidingseisen.

	ILO • Als VN-organisatie met het mandaat op arbeid en sociale bescherming heeft de ILO belangrijke expertise, schaal en uitgebreide ervaring wereldwijd (inclusief in conflictsituaties) op het gebied van gezond en veilig werken (Occupational Safety and Health, OSH – een fundamenteel ILO-principe), het opzetten van skills- en arbeidsmarktprojecten. Daarnaast is de ILO sinds het uitbreken van de Russische agressie-oorlog actief in Oekraïne op gebied van psychosociale hulp. • De expertise, schaal, lokale aanwezigheid en de tripartiete structuur van de ILO (naast overheden zijn ook vakbonden en werkgeversorganisaties direct vertegenwoordigd in de organisatie) maken ILO een geschikte partner om de doelstellingen met betrekking tot personele bemensing te bereiken. Daarnaast heeft de ILO met zijn verdragenstelsel nadrukkelijk een normatief mandaat op gebied van arbeid. ILO heeft reeds afspraken gemaakt met verschillende partijen in Oekraïne die dit programma ondersteunen, waaronder verschillende ministeries, werkgevers- en werknemersorganisaties en internationale partners zoals de Wereldbank, EIB en andere. • De uitvoering wordt overzien door het lokale ILO-kantoor in Kyiv.
7. Nagestreefde doelmatigheid	<i>Waarom is het voorgestelde instrumentarium een efficiënte manier om de beoogde prestaties en effecten te bereiken?</i> UESF • UESF staat in de donorgemeenschap bekend als het snelste instrument na in-kind leveringen. Het fonds kan met hun inkoopprocessen sneller inspelen op ontstane behoeftes dan IFI's die relatief trager zijn gezien de bureaucratische, interne processen van de organisaties. Daarnaast zijn IFI's vaker betrokken bij grootschalige projecten of projectontwikkeling, terwijl UESF rechtstreeks goederen en diensten levert aan energiebedrijven die beschadigde infrastructuur herstellen en de continuïteit van de energievoorziening waarborgen. • De organisatie heeft in tegenstelling tot veel IFI's geen beperkingen op werken met fossiele brandstoffen en private bedrijven. (donaties kunnen geoormerkt worden door donerende partijen als bijvoorbeeld 'puur duurzaam' of 'geen kolen' of 'juist kolen', dit heeft alleen niet de voorkeur omdat het de effectiviteit van UESF kan beperken, bijvoorbeeld als er te weinig investeringsgelegenheid is voor hernieuwbare energie wanneer de bijdrage 'puur duurzaam' geoormerkt is). Ook het oormerken voor zwaar getroffen steden als Kharkiv kan in deze worden overwogen. Omdat kolen- en gascentralecapaciteit het snelst hersteld kan worden en de grootste bijdrage aan de energievoorziening kan leveren, kunnen we het doel bereiken van zoveel mogelijk impact behalen met de gedane investeringen. • Het Ukraine Energy Support Fund is het meest flexibel. Zo kunnen er ook afspraken worden gemaakt over het definitief bepalen van de inzet. Zo kunnen we ook vlak voorafgaand aan inzet van onze donatie nog afstemmen over de meest effectieve inzet. • Het Oekraïense ministerie van Energie is bovendien positief over het fonds en dringt er ook specifiek op aan om bijdragen naar dit fonds te laten gaan. • Daarnaast ziet het er ook naar uit dat de Energy Community en het UESF een belangrijke rol in zullen nemen op de middellange en lange termijn, ook in relatie tot EU-uitbreiding en de verduurzaming van het Oekraïense energiesysteem. ILO • De lange samenwerking van de ILO met Oekraïne, hun unieke deskundigheid op het gebied van veiligheid en scholing evenals de aanwezigheid van lokaal personeel zorgen ervoor dat ILO het beste gepositioneerd is om op grote schaal veiligheid- en <i>skills</i>-trainingen te organiseren voor Oekraïense energiewerkers. De ILO ondersteunt Oekraïne sinds 1996. Het heeft de regering, evenals werkgevers- en werknemersorganisaties bijgestaan via een brede projectportfolio. • In 2024 heeft ILO een permanent kantoor in Kyiv geopend waardoor ze lokaal effectief kan werken. Het project zal gesteund worden door ILO-specialisten in Kyiv, Boedapest en het hoofdkantoor in Geneve.

	• ILO is de enige VN-organisatie die rechtstreeks met overheden, werkgevers en werknemers werkt waardoor alle sociale partners op gelijke manier kunnen bijdragen aan arbeidsbeleid en -programma's. • Het gericht financieren van één deel van het bredere ILO-programma "Powering Ukraine: Protecting workers and developing skills to sustain and transform Ukraine's energy sector" zorgt ervoor dat NL als donor nauw betrokken is bij de inrichting en uitvoering van het programma-onderdeel (gericht op verbeteren werkomstandigheden en uitbreiden personeelsbestand). Dit betekent ook dat ILO snel en wendbaar uitvoering kan geven aan het programma zonder uitgebreide coördinatie met andere donoren en hun prioriteiten.
8. Evaluatieparagraaf	<i>Hoe wordt het voorstel gemonitord en geëvalueerd?</i> UESF Monitoring verloopt via verschillende trajecten. Ontvangende energiebedrijven rapporteren over de ontvangen leveringen. Daarnaast heeft UESF lokale staf in dienst die in Kyiv en on-site monitoring verrichten. De Oekraïense energietoezichthouder monitort via externe partijen of materiaal geleverd. UESF rapporteert regelmatig aan donoren en ondergaat periodiek externe audits. ILO In het ILO-projectteam zal o.a. een M&E-Officer werken, die onder de projectmanager werkt en zorg zal dragen voor monitoring en (o.a. tussentijdse) evaluatie van het project, waaronder de reguliere rapportage aan BZ over de projectvoortgang.
9. Risicoparagraaf	<i>Hoe worden anti-fraude en anti-corruptie risico's gemitigeerd?</i> UESF en ILO hebben een robuust anti-corruptiebeleid met externe audits, due diligence controle, stringente aanbestedingsrichtlijnen en monitoring van leveringen door lokale staf die regelmatig on-site bezoeken organiseren. UESF hanteert een zero-tolerancebeleid voor fraude en corruptie zoals vastgelegd in hun governance framework en verschillende procedurele akten van de Energy Community. De anti-fraudeaanpak van UESF is in lijn met de anti-fraudestrategie van de Europese Commissie. Aanbestedingen vallen onder de Oostenrijkse aanbestedingswet en volgen internationale <i>best practices</i>.
10. Publiekscommunicatie	<i>Hoe kan het voorstel gebruikt worden in de bredere publiekscommunicatie rondom de steun aan Oekraïne zowel in Nederland, Oekraïne en internationaal?</i> Met deze inzet draagt NL bij aan het overeind houden van Oekraïne, met in het bijzonder het 'door de winter helpen' van Oekraïense burgers, hetgeen ook breed gecommuniceerd wordt.
Indien relevant:	
11. Rol participatie private sector	<i>Wat zijn de mogelijkheden om de Nederlandse (private) partners te betrekken bij het voorstel?</i> Het UESF werkt met een voorkeur voor Europese partijen en koopt daarom ook hoofdzakelijk bij hen in. NL bedrijven kunnen meeschrijven op aanbestedingen van UESF. BZ zal NLse bedrijven in het in-kind netwerk proactief via het RVO-instrumentarium (missies, sessies etc.) ondersteunen om goederen en diensten via het UESF te leveren. De ILO zal met zowel publieke als private energiepartijen werken, dus dat biedt tevens mogelijkheden voor Nederlandse private partners. ILO wil waar mogelijk voortbouwen op bestaande (private) projecten op gebied van herstel energie-infrastructuur en/of deze verbeteren.
12. Mogelijke rol terugkeer ontheemden	<i>Draagt het voorstel bij aan het voorbereiden van Oekraïense vluchtelingen om bij te kunnen dragen aan de herstelopgave bij terugkeer?</i>

Onderzoek van IOM laat zien dat het wegvallen van kritieke infrastructuur in steden een van de belangrijkste redenen is om te vluchten. Dit wordt beaamd door de Oekraïense centrale bank die verwacht dat de uitstroom van vluchtelingen vanwege de verslechterende energiesituatie hoger dan verwacht uitkomt in 2024 en 2025. Herstel van de energievoorziening en -infrastructuur is een voorwaarde voor de betrouwbare bedrijfsvoering van kritieke infrastructuur zoals ziekenhuizen, scholen en watervoorziening. ILO draagt met het moderniseren van de arbeidssector bij aan het herstel van de energievoorziening, en tegelijkertijd aan baankansen in Oekraïne op de langere termijn.
